

Treball de Fi de Grau

Títol

Deontologia periodística davant la catàstrofe:
el cas de RTVE i la dana de València

Autoria

Carlota Muntada Àvila

Professorat tutor

Mercè Díez Jiménez

Grau

Comunicació Audiovisual	
Periodisme	X
Publicitat i Relacions Públiques	
Comunicació Interactiva	
Comunicació de les Organitzacions	

Tipus de TFG

Projecte	
Recerca	X

Data

Del 10 al 13 de juny de 2025	X
De l'1 al 2 de setembre de 2025	

Full resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Català:	Deontologia periodística davant la catàstrofe: el cas de RTVE i la dana de València			
Castellà:	Deontología periodística ante la catástrofe: el caso de RTVE y la dana de Valencia			
Anglès:	Journalistic deontology in the face of catastrophe: The case of RTVE and the cold drop in Valencia			
Autoria:		Carlota Muntada Àvila		
Professorat tutor:		Mercè Díez Jiménez		
Curs:	2024/25	Grau:	Comunicació Audiovisual	
			Periodisme	X
			Publicitat i Relacions Públiques	
			Comunicació Interactiva	
			Comunicació de les Organitzacions	

Paraules clau (mínim 3)

Català:	Deontologia periodística, cobertura informativa, catàstrofe, tragèdies personals, televisió pública, dana
Castellà:	Deontología periodística, cobertura informativa, catástrofe, tragedias personales, televisión pública, dana
Anglès:	Journalistic deontology, media coverage, catastrophe, personal tragedies, public television, cold drop

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:	El treball analitza la deontologia periodística en la cobertura de catàstrofes i tragèdies personals mitjançant l'estudi del tractament informatiu que va dur a terme Radiotelevisió Espanyola (RTVE) sobre la dana de València de 2024. L'objectiu del treball és constatar si RTVE va informar amb rigor i d'acord amb els principis ètics i les normes deontològiques de la professió periodística.
Castellà:	El trabajo analiza la deontología periodística en la cobertura de catástrofes y tragedias personales mediante el estudio del tratamiento informativo que llevó a cabo Radiotelevisión Española (RTVE) sobre la dana de València de 2024. El objetivo del trabajo es constatar si RTVE informó con rigor y de acuerdo con los principios éticos y las normas deontológicas de la profesión periodística.
Anglès:	The study analyzes journalistic deontology in the coverage of catastrophes and personal tragedies through the examination of the media coverage carried out by Radiotelevisión Española (RTVE) on the cold drop of Valencia in 2024. The aim of the study is to determine whether RTVE reported with rigor and in accordance with the ethical principles and deontological standards of the journalistic profession.

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	3
1.1 OBJECTE D'ESTUDI I JUSTIFICACIÓ DEL TEMA	3
1.2 OBJECTIUS GENERALS	5
1.3 PERSPECTIVA TEÒRICA	5
1.4 METODOLOGIA	5
1.5 ESTRUCTURA DEL TREBALL	6
1.6 AGRAÏMENTS	6
2. MARC TEÒRIC	7
2.1 FRAMING	7
2.1.1 DEFINICIÓ DEL CONCEPTE	7
2.1.2 FRAMING EN LA COBERTURA DE DESASTRES	8
2.2 CODI DEONTOLÒGIC I ÈTICA PERIODÍSTICA	8
2.2.1 EL SENSACIONALISME	10
2.2.2 PAUTES D'UNA BONA PRAXI	11
3. ANÀLISI DE CAS	12
3.1 MARC DEONTOLÒGIC EXTERN A RTVE	12
3.1.1 ORGANISMES REGULADORS	12
3.1.1.1 ORGANISMES REGULADORS A ESPANYA	12
3.1.1.2 RECOMANACIONS DELS ORGANISMES REGULADORS	13
3.1.2 ASSOCIACIONS PROFESSIONALS	16
3.2 MARC DEONTOLÒGIC INTERN A RTVE	17
3.2.1 EL MANUAL D'ESTIL DE RTVE	17
3.2.2 EL MANDAT MARC	18
3.2.3 L'ESTATUT DE LA INFORMACIÓ DE RTVE	19
3.2.4 PRINCIPIS BÀSICS DE LA PROGRAMACIÓ DE RTVE	21
4. RESULTATS	23
5. CONCLUSIONS	36
6. BIBLIOGRAFIA	38
7. ANNEX	41

ÍNDIX DE FIGURES

Figura 1	Aparició d'un menor en l'informatiu del 29 d'octubre	24
Figura 2	Fragment del minut 39:30 on es mostra la residència d'avis de Paiporta	25
Figura 3	Fragment del moment en què un home crida "se los lleva el agua"	26
Figura 4	Fragment de la primera peça de l'informatiu del 31 d'octubre	27
Figura 5	Fragment de la peça 23 de l'informatiu de l'1 de novembre	28
Figura 6	Fragment del minut 47:22 de la peça 24 de l'informatiu del 2 de novembre	29
Figura 7	Fragment del minut 32 de la peça 11 de l'informatiu del 2 de novembre	30
Figura 8	Fragment del minut 40:26 de la peça 16 de l'informatiu del 4 de novembre	31
Figura 9	Distribució de faltes per data d'emissió	32
Figura 10	Notícies correctes i incorrectes en funció de la seva data d'emissió	34
Figura 11	Total de faltes fetes per cada categoria	35

1. INTRODUCCIÓ

1.1 OBJECTE D'ESTUDI I JUSTIFICACIÓ DEL TEMA

L'objecte d'estudi d'aquest treball és la deontologia periodística en la cobertura televisiva d'informatius en situacions de catàstrofes i tragèdies personals.

S'analitzarà aquesta qüestió a partir de l'estudi de cas de la cobertura periodística de la dana de València del 29 d'octubre de 2024. Concretament, s'examinaran els informatius estatals 'Telediario 2' de Radiotelevisió Espanyola, emesos cada dia a les 21 h. La tria d'aquest programa respon al fet que s'emet en prime time, la franja horària de màxima audiència, cosa que amplifica el seu impacte. A més, s'ha escollit l'informatiu de La 1 per pertànyer a una cadena de titularitat pública i pel rol social que ha de complir aquest mitjà, atenent "fins socials, educatius i integradors", alhora que "promoure la cohesió territorial, la pluralitat i la diversitat lingüística i cultural d'Espanya", tal com queda recollit a la Llei 17/2006 (2006), de 5 de juny, de la ràdio i la televisió de titularitat estatal. És important determinar si aquest mitjà va complir amb la vocació de servei públic i va respectar la deontologia periodística en la cobertura d'una tragèdia o catàstrofe.

Els dies analitzats seran del 29 d'octubre de 2024 al 4 de novembre de 2024 (ambdós inclosos). La tria d'aquestes dates es deu, d'una banda, a la rellevància informativa immediata dels fets provocats per la dana i, de l'altra, a la voluntat d'analitzar la cobertura mediàtica durant la primera setmana de cobertura de l'esdeveniment. El dia 29 els informatius van obrir amb la notícia de la catàstrofe causada per la dana, convertint-la en el tòpic central. S'ha decidit finalitzar l'anàlisi el 4 de novembre per tal de delimitar un període coherent de seguiment setmanal, i no més enllà del 5, ja que el dia 6 els informatius van centrar-se en els resultats de les eleccions dels Estats Units, amb la victòria de Donald Trump, fet que va desplaçar la cobertura sobre les conseqüències de la dana a un segon pla.

La dana de València va ser un fenomen que va colpejar profundament la societat espanyola. Aquest episodi, ocorregut el 29 d'octubre de 2024, va ser un dels

esdeveniments meteorològics més intensos dels últims 100 anys a la Comunitat Valenciana. A més de la província València, la dana també va sacsejar amb força el municipi de Letur de la província d'Albacete, diverses comarques de Catalunya, així com també zones del sud de la Regió de Múrcia i les províncies andaluses de Màlaga, Granada i Almeria.

Tot i que diversos territoris van patir els efectes de la dana, la Comunitat Valenciana va ser, sens dubte, la comunitat autònoma més afectada, tant per l'elevada magnitud dels danys materials com per l'impacte humà. En aquest territori es van registrar 219 de les 227 víctimes mortals totals, mentre que Castella-la Manxa en va comptabilitzar 7 i Andalusia, 1 (RTVE, 2025).

La dana va acumular en la franja de 24 hores del 29 d'octubre més de 770 litres per metre quadrat a Turís, València (AEMET, 2024) i les conseqüències van ser devastadores. Més de 200 persones van perdre la vida i gairebé un centenar de municipis com Paiporta, Catarroja, Torrent i Alfafar van quedar greument afectats per culpa de les inundacions generalitzades i van patir danys materials colossals. Fins i tot va superar el rècord històric de pluja a Espanya, arribant a deixar 184,6 litres per metre quadrat en una sola hora (EFE, 2024).

En aquest context, la feina dels periodistes va ser fonamental per informar la població durant els dies d'incertesa, oferint dades contrastades i rigoroses. En un context com el de la dana és imperativa la importància d'analitzar si la cobertura informativa va respectar els principis de la deontologia periodística i si es van aplicar els criteris ètics necessaris per garantir una informació veraç i responsable per part dels mitjans de comunicació.

S'ha considerat analitzar les televisions com a un dels principals canals d'informació en situacions d'emergència i tragèdia. En situacions de crisi, la població busca referents informatius clars i accessibles, i sovint recorre a la televisió com a font principal, tant per obtenir informació pràctica rigorosa com per comprendre a través del llenguatge periodístic audiovisual el que està passant.

A més, també es va valorar la possibilitat d'incloure la televisió pública valenciana com a televisió autonòmica de molt interès en el fenomen de la dana, però es suggereix deixar aquesta línia d'investigació oberta per a més endavant.

Tot i que existeixen estudis que han analitzat la cobertura periodística en situacions de crisi com la pandèmia de la COVID-19, no es troben treballs que examinin la cobertura específica d'aquesta tragèdia, fet que justifica la necessitat d'aquest estudi.

1.2 OBJECTIUS GENERALS

L'objectiu general del treball és constatar si RTVE va informar amb rigor i d'acord amb els principis ètics i les normes deontològiques de la professió periodística sobre la dana de València d'octubre de 2024.

Aquesta anàlisi pretén examinar la manera com aquest mitjà ha tractat la informació, posant especial èmfasi en la rigorositat periodística, el respecte pels drets de les persones afectades i l'eventual presència d'elements sensacionalistes en la narrativa informativa. Un aspecte clau d'aquest estudi és la característica de mitjà públic com té RTVE per tal d'analitzar el seu compromís amb el servei públic.

1.3 PERSPECTIVA TEÒRICA

Per dur a terme aquest treball, s'utilitzarà una doble perspectiva teòrica, partint de la teoria del framing i la de la deontologia periodística, agafant com a referència diferents codis deontològics que estan a l'abast dels periodistes.

1.4 METODOLOGIA

La metodologia serà dur a terme l'anàlisi de la cobertura informativa de les tragèdies i catàstrofes en els informatius en la que es farà servir una taula d'anàlisi basada en les directrius ètiques establertes pel Codi Deontològic de la FAPE i les Recomanacions del CAC en la cobertura de tragèdies personals. Aquest mètode permetrà avaluar com els mitjans de comunicació compleixen amb els estàndards ètics i deontològics de la professió a l'hora d'informar sobre la dana de València.

Les unitats d'anàlisi són les peces informatives emeses pel *'Telediario 2'* de RTVE durant el període de cobertura de la dana de València (del 29 d'octubre al 4 de novembre de 2024, ambdós inclosos). Cada peça informativa serà codificada individualment per poder identificar les característiques establertes en les categories d'anàlisi.

1.5 ESTRUCTURA DEL TREBALL

El treball s'estructura en quatre blocs principals. En primer lloc, la Introducció, que presenta l'objecte d'estudi, la seva rellevància acadèmica i social, els objectius, la doble perspectiva teòrica de l'estudi i la metodologia emprada.

El segon bloc és el Marc teòric, on es desenvolupa el concepte de framing, l'ètica periodística i les pautes de bona praxi en situacions de catàstrofe, a més de repassar el fenomen del sensacionalisme.

A continuació, l'Anàlisi de cas s'estructura en tres grans blocs. En primer lloc, es presenta el marc deontològic extern a RTVE, que inclou la descripció dels organismes reguladors de l'àmbit audiovisual a Espanya i les recomanacions específiques que emeten, així com el paper de diverses associacions professionals. En segon lloc, s'exposa el marc deontològic intern de RTVE, a partir de l'estudi del seu manual d'estil, el mandat marc, l'estatut de la informació i els principis bàsics de la programació. Finalment, el tercer apartat desenvolupa el mètode d'anàlisi del tractament informatiu de la dana a València el 2024, per tal d'avaluar fins a quin punt es compleixen els principis ètics establerts pels marcs esmentats.

I finalment es presenten l'Anàlisi de resultats de la cobertura informativa, les Conclusions, la Bibliografia i l'Annex.

1.6 AGRAÏMENTS

En primer lloc, m'agradaria agrair a la Mercè Díez per haver tutoritzat aquest treball i haver-me guiat durant tot el procés. El seu acompanyament ha estat clau per poder desenvolupar aquesta recerca amb rigor i precisió.

També voldria expressar el meu agraïment a la meua família, per ser un suport incondicional al llarg de tot aquest camí acadèmic. Gràcies per la vostra confiança i per celebrar cada petit èxit amb mi.

A les meves amigues de la universitat, moltes gràcies pel vostre suport durant aquests quatre anys de carrera. Compartir aquesta experiència amb vosaltres ha estat un regal.

Finalment, voldria donar les gràcies a tot l'equip d'Informatius de RTVE Catalunya, que em va acollir durant el meu període de pràctiques i va ser la redacció des de la qual vaig poder viure el fenomen de la dana, que em va inspirar per dur a terme aquest treball. Gràcies per la vostra acollida, per mostrar-me el complex engranatge dels informatius televisius i per permetre'm aprendre de grans professionals.

2. MARC TEÒRIC

2.1 FRAMING

2.1.1 DEFINICIÓ DEL CONCEPTE

Desenvolupada inicialment per Erving Goffman (1974) i posteriorment aplicada al camp de la comunicació per autors com Robert Entman (1993) i Dietram Scheufele (1999), la teoria del framing analitza com els mitjans de comunicació seleccionen i emfatitzen determinats aspectes de la realitat per tal de construir una interpretació específica dels fets. Segons aquesta perspectiva, els mitjans no només informen sobre esdeveniments, sinó que també influeixen en la percepció pública mitjançant el marc o enquadrament (*frame*) amb què presenten les notícies. Aquest plantejament és clarament articulat per Robert Entman (1993), qui defineix el framing com un procés de selecció i emfatització de determinats aspectes de la realitat amb l'objectiu de promoure una interpretació específica dels fets. Així, els mitjans contribueixen no només a explicar el que succeeix, sinó també a condicionar com els receptors entenen i valoren aquests esdeveniments.

Com afirma Ardèvol-Abreu (2015), la notícia, per tant, es construeix mitjançant elements visuals i textuais que s'organitzen segons una idea principal o un punt de vista determinat. Aquesta estructura és elaborada sobretot per periodistes i serveix per oferir als receptors un marc que els ajudi a entendre i interpretar el contingut que se'ls presenta.

2.1.2 FRAMING EN LA COBERTURA DE DESASTRES

Els informatius televisius tenen un pes determinant en la cobertura de catàstrofes i tragèdies personals, ja que sovint són la principal font d'informació per a gran part de la població. N'és un exemple la situació de crisi que va viure Espanya el passat octubre amb la dana de València.

Aquesta influència es reflecteix en les estratègies de *framing* que poden modular la percepció pública sobre la magnitud del desastre, les responsabilitats institucionals i les històries humanes implicades. Com bé recalca el CAA en el seu manual de recopilació de recomanacions (2018), els mitjans de comunicació juguen un paper determinant en la conformació de l'opinió pública, i als seus professionals els correspon una gran responsabilitat per l'abast de les qüestions que aborden i, sobretot, pel tractament que els atorguen.

En aquest context, estudis com els de Houston et al. (2012) han demostrat que els mitjans tendeixen a utilitzar marcs dramatitzadors o d'impacte humà per captar l'atenció. Analitzant la cobertura de desastres naturals als Estats Units entre el 2000 i el 2010, l'estudi destaca que els mitjans prioritzen l'impacte immediat en les persones i l'entorn, amb un enfocament en les conseqüències visibles i emocionals, sovint limitat al període immediatament posterior al desastre.

2.2 CODI DEONTOLÒGIC I ÈTICA PERIODÍSTICA

La deontologia es refereix als deures, regles i normes d'una professió. L'ètica o deontologia professional periodística, per tant, proposa una sèrie de normes mínimes obligatòries perquè els periodistes sàpiguen exercir la professió correctament. L'ètica professional permet als periodistes assumir de manera

responsable l'exercici de la seva professió, sempre en benefici de la societat. Per exemple, les normes deontològiques vinculades al periodista amb el públic són aquelles que respecten la intimitat i la vida privada de les persones, protegeixen els menors i emeten el contingut i la informació respectant el dret a la pròpia imatge (López Talavera, 2016).

Segons Asenjo (2011), a Espanya existeixen tres codis deontològics principals que regeixen la pràctica periodística i defineixen les bases ètiques i professionals que han de seguir els periodistes en l'exercici de la seva activitat.

En primer lloc, tenim el Codi Deontològic de la Federación de Asociaciones de Periodistas de España (FAPE, 2017). Promulgat el 1993, és el codi més representatiu a nivell estatal, ja que la FAPE agrupa 49 associacions de la premsa i 16 associacions vinculades (FAPE, 2025). Aquest codi regula la pràctica periodística basant-se en principis fonamentals com el respecte a la veritat, la protecció de les fonts d'informació, l'obligació de rectificar errors i el respecte a la vida privada i la dignitat de les persones. També estableix que el periodista ha d'evitar el plagiat, la distorsió maliciosa de la informació, la calúmnia, la injúria, i la difamació.

En segon lloc trobem el Codi Europeu de Deontologia del Periodisme. Aprovat per l'assemblea parlamentària del Consell d'Europa a Estrasburg l'1 de juliol de 1993, aquest Codi ofereix una visió més àmplia i contextualitzada en l'àmbit europeu sobre els drets i deures dels periodistes, fent especial èmfasi en la llibertat d'expressió i el dret a la informació dins d'un marc democràtic. S'insisteix en la importància de la veracitat, la imparcialitat i el respecte pels drets humans (Consell d'Europa, 1993).

I, finalment, a Catalunya disposem també del Codi Deontològic del Col·legi de Periodistes de Catalunya, que és com la Declaració de Principis de la Professió Periodística (Asenjo, 2011). Aprovat l'1 de novembre de 1992 i avalat per última vegada l'11 de novembre 2016 adaptat a l'actual realitat que genera Internet, aquest document representa la normativa de referència per als periodistes de Catalunya. Se centra especialment en la protecció de la intimitat, l'honor i la imatge de les

persones, així com en la defensa de la llibertat d'expressió i el dret a la informació (CIC, 2016).

2.2.1 EL SENSACIONALISME

El sensacionalisme és una pràctica periodística que prioritza l'impacte emocional i el dramatisme de les notícies per sobre del rigor informatiu i l'anàlisi profunda dels fets. Aquesta estratègia comunicativa busca captar l'atenció de l'audiència a través de l'exageració de determinats elements narratius, com ara les imatges impactants, els titulars alarmistes i la repetició constant de continguts que apel·len a l'emoció (Sparks, 2000).

Per l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC) el sensacionalisme és la *“tendència a difondre les informacions d'una manera exagerada, que causi impacte, que cridi l'atenció”* (2025).

Segons Grabe et al. (2001), el sensacionalisme es caracteritza per tres elements principals: (1) un enfocament en els aspectes visuals i emocionals de la notícia, sovint utilitzant imatges crues o impactants; (2) una dramatització dels fets, que tendeix a simplificar i polaritzar les narratives; i (3) una preferència per històries individuals que personalitzen la tragèdia, en lloc d'oferir una anàlisi estructural dels esdeveniments.

Ignacio H. de la Mota (1988), en canvi, defineix el concepte de sensacionalisme una *“Tendència a produir sensació, emoció en l'ànim de l'audiència, amb notícies, successos, etc., als quals se'ls atorga una importància que no els correspon.”*

L'ús del sensacionalisme en la cobertura de catàstrofes i tragèdies personals pot tenir un impacte directe en l'audiència, ja que pot generar una percepció distorsionada de la realitat. Diversos estudis han posat de manifest que aquesta aproximació periodística no només amplifica el sentiment de por i inseguretat entre els espectadors, sinó que també contribueix a reforçar estereotips i simplificacions respecte a les víctimes dels desastres (Grabe et al., 2001; Sparks, 2000).

Tal com explica Bourdieu (1966), els periodistes tenen unes “lents” particulars mitjançant les quals veuen unes coses i no d’altres, i veuen d’una forma determinada el que veuen. Duen a terme una selecció i després elaboren el que han seleccionat.

“El principio de selección consiste en la búsqueda de lo sensacional, de lo espectacular. La televisión incita a la dramatización, en un doble sentido: escenifica, en imágenes, un acontecimiento y exagera su importancia, su gravedad, así como su carácter dramático, trágico” (Bourdieu, 1966).

2.2.2 PAUTES D’UNA BONA PRAXI

A partir d’aquests tres codis esmentats, que comparteixen una sèrie de principis ètics essencials en la pràctica periodística, podem considerar les pautes d’una bona praxi com les següents:

- **Veracitat i objectivitat:** El periodista ha de cercar la veritat de forma objectiva, precisa i exacta, contrastant les seves fonts i diferenciant clarament entre informació i opinió.
- **Respecte als drets humans:** Cal evitar qualsevol mena de discriminació per raça, sexe, religió, ideologia o procedència.
- **Protecció de la intimitat i la vida privada:** La informació publicada o esmentada ha de respectar la privacitat de les persones, especialment en casos de menors o víctimes de tragèdies.
- **Confidencialitat de les fonts:** La protecció de les fonts és un dret constitucional a Espanya, reconegut per l'article 20 de la Constitució.
- **Rectificació d’errors:** En cas de difondre informació incorrecta o enganyosa, el periodista té l’obligació de corregir-la de manera immediata i transparent.
- **Independència i integritat professional:** S’ha d’evitar qualsevol mena de pressió externa, ja sigui política, econòmica o empresarial, que pugui comprometre l’objectivitat de la informació.

Aquests principis són especialment rellevants en la cobertura de situacions de catàstrofe, on el tractament de la informació pot afectar greument les víctimes i la percepció social dels fets. En aquests contextos, el rigor informatiu, la sensibilitat cap

a les víctimes i el respecte a la intimitat són fonamentals per garantir una informació veraç i respectuosa.

3. ANÀLISI DE CAS

3.1 MARC DEONTOLÒGIC EXTERN A RTVE

3.1.1 ORGANISMES REGULADORS

3.1.1.1 ORGANISMES REGULADORS A ESPANYA

A Espanya l'organisme regulador de l'audiovisual a escala estatal és la Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia. És l'encarregat de controlar que es respecten els codis d'autoregulació i els drets dels menors en les emissions de les televisions, entre altres funcions (Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia, s. f.).

A nivell autonòmic, tenim el Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC), que, a més de vetllar pel compliment de la normativa reguladora de l'audiovisual i emetre informes (entre d'altres funcions) “promou l'adopció de mesures de coregulació i d'autoregulació en el sector audiovisual” (CAC, s.f.).

Més enllà d'aquests dos organismes, trobem també el Consell de l'Audiovisual d'Andalusia (CAA) i el Consell de l'Audiovisual de la Comunitat Valenciana (CACV).

El Consell de l'Audiovisual d'Andalusia (CAA) és l'autoritat audiovisual independent de la comunitat autònoma, tal com estableix la seva llei de creació, la llei 1/2004, de 17 de desembre. La seva missió principal és vetllar pel respecte als drets, llibertats i valors constitucionals i estatutaris en l'àmbit dels mitjans audiovisuals d'Andalusia, així com assegurar el compliment de la normativa vigent en matèria audiovisual i publicitària. Entre les seves funcions, recollides a l'article 4 de la llei, es troben la promoció de l'elaboració de codis deontològics i l'adopció de normes d'autoregulació

(apartat 13), així com l'exercici de mediació entre institucions, agents del sistema audiovisual i la societat (apartat 19) (Junta de Andalucía, 2004).

Per la seva banda, el Consell de l'Audiovisual de la Comunitat Valenciana (CACV) és l'organisme encarregat de garantir el compliment de la normativa audiovisual i de supervisar la qualitat i el respecte pels drets fonamentals en els mitjans de comunicació valencians. Entre les seves funcions, el CACV adopta resolucions de caràcter vinculant per assegurar el respecte a la legislació vigent, especialment en matèria de publicitat i continguts que puguin atemptar contra la dignitat humana, la igualtat de gènere, els drets dels infants, persones grans, persones amb diversitat funcional i altres col·lectius vulnerables. També impulsa l'adopció de codis deontològics i normes d'autoregulació per fomentar bones pràctiques en el sector audiovisual (CACV, s. f.).

3.1.1.2 RECOMANACIONS DELS ORGANISMES REGULADORS

De tots els organismes reguladors que existeixen a Espanya, el CAC és l'únic que ofereix un manual específic sobre el tractament informatiu de les tragèdies personals (CAC, 2001). Aquest document està dividit en quatre apartats: recomanacions adreçades especialment a les autoritats, a les empreses audiovisuals, als professionals de la informació audiovisual i, finalment, recomanacions de consideració general.

L'apartat dedicat als professionals de la informació consta de 19 recomanacions, algunes de les quals són especialment rellevants en el context de catàstrofes naturals com la dana.

En primer lloc, s'insisteix en la necessitat de proporcionar una informació clara, rigorosa, provada i contrastada, amb l'objectiu de reduir les àrees de preocupació de l'audiència el més ràpidament possible i evitar l'angoixa innecessària. Per a això, el CAC destaca la importància de citar fonts fiables i verificar les dades abans de la seva difusió.

D'altra banda, el manual recomana evitar qualsevol mena d'efecte espectacularitzador en el tractament de les tragèdies, així com l'ús de recursos visuals que augmentin la sensació de dramatisme, com per exemple l'ús de zoom en imatges de destrucció o patiment.

A més, el CAC recomana extremar la cautela en l'ús d'imatges de vídeo de particulars, especialment quan es tracta de seqüències impactants obtingudes per testimonis directes. Aquestes haurien de passar per un procés d'edició abans de la seva emissió per assegurar el respecte als drets de les persones afectades i evitar la difusió de contingut sensible sense filtre.

Un aspecte especialment destacat és l'èmfasi en evitar, en general i fins on sigui possible, de recórrer a la participació de menors. Aquesta recomanació respon a la necessitat de preservar el seu dret a la privadesa i evitar exposicions públiques que puguin agreujar el patiment emocional, tant per als infants com per a les seves famílies.

Pel que fa al tractament visual de les víctimes, el manual estableix que no haurien d'obtenir-se ni haurien de ser emesos primers plans o plans curts de persones ferides, en estat de xoc, o en situació de patiment. Aquesta mesura pretén preservar la seva dignitat i evitar una exposició pública que pugui augmentar el seu dolor o generar un impacte innecessari en l'audiència.

A més, el manual subratlla la importància de ser especialment curosos amb el lèxic emprat en la cobertura de tragèdies. Es recomana evitar adjectius, frases fetes i llocs comuns que dramatitzin i espectacularitzin innecessàriament el relat d'un esdeveniment, ja que això pot incrementar l'angoixa de les víctimes, dels familiars i de les persones potencialment afectades. El llenguatge emprat ha de ser neutre, respectuós i centrat en els fets, evitant així un sensacionalisme que pugui agreujar el dolor emocional dels implicats.

Pel que fa al llenguatge emprat, es destaca la necessitat d'evitar expressions que dramatitzin de manera innecessària els fets, així com especulacions sobre les causes o conseqüències de la catàstrofe que no estiguin confirmades oficialment. En

el cas de les llistes de víctimes, es remarca la importància de no avançar cap informació fins que aquesta no sigui oficial i s'hagi comunicat als familiars.

Finalment, es recomana emetre un avís previ abans de mostrar imatges especialment "dures", per tal que l'audiència pugui decidir si vol veure-les o no, un gest que ajuda a minimitzar l'impacte emocional en persones sensibles o afectades pels esdeveniments.

Per part del CAA, únicament trobem un llistat de recomanacions sobre l'aparició de menors en emissions de televisió i ràdio relatives a successos luctuosos, dramàtics o relacionats amb conductes il·legals (CAA, 2010). Podríem considerar aquest document com el manual de recomanacions més proper a la cobertura de catàstrofes i tragèdies personals que hi ha actualment (per part d'aquest organisme). I tot i que el títol indiqui que està centrat exclusivament en menors, també incorpora pautes d'aplicació general.

Entre les seves recomanacions, es destaca la necessitat d'evitar l'aparició de menors encara que no estiguin directament afectats pels fets, així com la prohibició de difondre el seu nom, imatge o qualsevol altra informació que pugui permetre la seva identificació. També s'indica que *"no s'han de recollir ni obtenir testimonis de menors en situacions d'especial dramatisme"* (CAA, 2010). En aquest aspecte, conflueix perfectament amb el CAC.

A més, el document subratlla la importància d'abstenir-se de l'espectacularització dels successos mitjançant reiteracions injustificades o l'allargament innecessari de les notícies, així com de l'ús de recursos o dades morboses. En aquest sentit, s'assenyala la necessitat d'evitar l'abús de connexions en directe quan no hi hagi novetats significatives, i es recomana *"prudència i rigor professional en les entrevistes en directe a persones implicades en el succés, per evitar expressions i declaracions fora de context o condicionades per l'emotivitat"*. Finalment, també es posa èmfasi en la moderació a l'hora d'emetre de manera reiterada escenes de dol, aflicció, violència o dramatismes extrems (CAA, 2010).

El manual de recomanacions que seria de més aplicació en el cas de la cobertura de la dana seria el de la CNMC, ja que és l'organisme al que els periodistes del *'Telediario 2'* els pertoca. Tot i això, La CNMC, com a organisme regulador estatal de l'audiovisual, no ofereix cap manual de recomanacions en cobertures d'aquest àmbit. I tampoc ho fa el CACV.

3.1.2 ASSOCIACIONS PROFESSIONALS

A més dels organismes reguladors institucionals, les associacions professionals del periodisme tenen un paper fonamental en la promoció i la defensa dels valors deontològics de la professió. Aquestes entitats estableixen codis ètics, redacten manuals, ofereixen formació contínua i vetllen pel bon exercici del periodisme.

Una de les entitats més rellevants en l'àmbit català és l'Associació de Col·legis de Periodistes de Catalunya, representada institucionalment pel Col·legi de Periodistes de Catalunya (CPC). Aquesta institució promou l'observança del Codi Deontològic de la professió periodística a Catalunya (1992, revisat el 2016), que estableix criteris clars sobre el tractament respectuós de les víctimes, l'evitació del sensacionalisme i la responsabilitat social del periodista. El CPC també impulsa iniciatives d'autoregulació i té una Comissió de Queixes i Deontologia que actua com a òrgan consultiu i supervisor.

En l'àmbit estatal, destaca la Federación de Asociaciones de Periodistas de España (FAPE), la principal organització que agrupa col·lectius professionals del país. Com ja s'ha mencionat prèviament, la FAPE disposa del Código Deontológico del Periodismo Español, un document de referència que guia els professionals en l'exercici responsable de la seva tasca informativa. Aquest codi estableix el dret de la ciutadania a una informació veraç i contrastada, i adverteix sobre els perills del sensacionalisme i de la difusió d'imatges o informacions que puguin ferir la sensibilitat, especialment en contextos com les catàstrofes naturals.

El CPC publica guies de comunicació sobre diferents temes "Recomanacions sobre el tractament de la ruralitat als mitjans de comunicació" (CPC, 2025) o "Recomanacions sobre el tractament de les persones LGBTI+ als mitjans

audiovisuals” (CPC, 2024) però no disposa de cap que tracti la cobertura de tragèdies personals o catàstrofes.

Tant el CPC com la FAPE actuen com a punts de referència per als professionals de RTVE i d'altres mitjans, ja que proporcionen marcs ètics que, si bé no són legalment vinculants, tenen un pes rellevant en la valoració de la qualitat informativa i en la responsabilitat social del periodista.

3.2 MARC DEONTOLÒGIC INTERN A RTVE

Els periodistes de RTVE tenen una sèrie de documents als quals aferrar-se per garantir un tractament informatiu ètic i respectuós en situacions de tragèdia i catàstrofe. Aquests inclouen el Manual d'Estil de RTVE, el Mandat marc, l'Estatut d'Informació de la Corporació RTVE i els Principis Bàsics de Programació de RTVE. Aquests documents, que constitueixen el marc deontològic intern de l'ens públic, tenen com a objectiu assegurar el respecte pels drets humans, la pluralitat, la imparcialitat i la veracitat de les informacions emeses, així com evitar el sensacionalisme i la instrumentalització del dolor humà.

3.2.1 EL MANUAL D'ESTIL DE RTVE

Radiotelevisió Espanyola (RTVE) disposa d'un *Manual d'Estil de la Corporació RTVE* (2010), un document que recull els principis ètics i les normes de conducta que han de guiar els seus professionals. En el capítol 5 anomenat “Tratamiento de cuestiones consideradas especialmente sensibles” trobem, en el punt 5.8 l'apartat de “Tragedias y catástrofes”, que detalla directrius pels professionals de RTVE.

Tres dels eixos fonamentals que estableix són: el compromís amb les víctimes, el respecte al dolor i el rebuig al sensacionalisme.

En primer lloc, el compromís amb les víctimes obliga els professionals de RTVE a extremar el rigor en el tractament informatiu per tal de preservar la intimitat dels afectats i dels seus familiars. Es detalla la necessitat d'evitar la difusió d'imatges o

documents que puguin ferir la sensibilitat de les persones implicades o del públic en general.

En segon lloc, el manual remarca el respecte al dolor, especificant que la cobertura d'aquests esdeveniments s'ha de dur a terme amb la màxima consideració cap al patiment de les víctimes i dels seus éssers estimats. Això implica evitar qualsevol forma de pressió o assetjament per aconseguir declaracions o imatges en moments de vulnerabilitat.

Finalment, RTVE es compromet a prevenir qualsevol tipus de sensacionalisme en les seves emissions. Això significa evitar la instrumentalització del dolor amb finalitats espectacularitzadores o dramàtiques, i es concreta en diverses mesures: no introduir càmeres ni micròfons en converses privades, evitar informació superflua o especulativa que no aportï valor informatiu, prescindir de testimonis sense rellevància periodística, i descartar l'ús d'imatges o efectes sonors que amplifiquin el dramatisme de manera innecessària. A més, el manual prohibeix l'autopromoció basada en imatges tràgiques i la reiteració d'imatges o sons que puguin incrementar el patiment de les víctimes.

Aquests principis busquen garantir un tractament informatiu ètic i respectuós, alineat amb el compromís de servei públic de RTVE, evitant caure en la banalització del dolor humà i protegint la dignitat de les persones afectades en situacions de tragèdia.

3.2.2 EL MANDAT MARC

El Mandat Marc és el document que estableix els objectius generals i les línies estratègiques del servei públic que ha de prestar la Corporació RTVE. Va ser aprovat al desembre de 2007 amb una vigència de nou anys, comptats a partir de l'1 de gener de 2008. Un cop finalitzat aquest període, el Mandat Marc va ser prorrogat per garantir la continuïtat dels seus principis i objectius fins a l'aprovació d'un de nou.

Aquest document és fonamental per definir el paper de RTVE com a servei públic, ja que fixa les directrius per al tractament informatiu en diferents àmbits, assegurant el

respecte als drets humans, la pluralitat, la imparcialitat i la veracitat en les informacions emeses.

Dins l'apartat de principis ètics del Mandat Marc, l'article 12 adquireix una importància especial en el context d'aquest treball, ja que fa referència al tractament informatiu en situacions de catàstrofes naturals, entre altres esdeveniments luctuosos. En aquest article, s'estableix que:

“La Corporación tendrá especial cuidado en el tratamiento de contenidos que afecten a las víctimas de la violencia, catástrofes naturales o acontecimientos luctuosos, con el fin de impedir que el dolor de las personas pueda convertirse en objeto de morbo o espectáculo (RTVE, 2007).”

3.2.3 L'ESTATUT DE LA INFORMACIÓ DE RTVE

L'Estatut de la Informació de RTVE és el document que desenvolupa els drets i deures dels professionals de la informació audiovisual de la Corporació RTVE i de les seves societats filials. Aquest estatut, de l'any 2008, regula les funcions d'obtenció, elaboració i difusió de la informació amb l'objectiu de vetllar per la seva independència, així com per l'objectivitat i veracitat dels continguts informatius.

Aquest document constitueix un marc normatiu essencial per assegurar un periodisme ètic i respectuós. Els principis deontològics que recull l'Estatut són obligatoris no només per als periodistes, sinó també per als directius, responsables editorials i tot el personal que col·labora amb la Corporació, independentment del títol sota el qual ho facin.

Els següents principis deontològics, establerts a l'article 9 anomenat “*Principios deontológicos*”, són especialment rellevants en el context de la cobertura informativa de catàstrofes naturals i tragèdies, com és el cas de la dana de València de 2024 (RTVE, 2008):

1. **Distinció clara entre fets i opinions:** Segons l'article 9.1, “*Observarán siempre una clara distinción entre los hechos y las opiniones, evitando toda confusión entre ambas cosas, así como la difusión de conjeturas y rumores*

sin especificar claramente su condición de tales.” Aquest principi és fonamental per evitar l'especulació i el sensacionalisme en situacions de crisi.

2. **Informació contrastada i rigorosa:** L'article 9.2 estableix que *“Difundirán únicamente informaciones fundamentadas. Las informaciones deberán ser contrastadas con un número suficiente de fuentes.”* En el context de catàstrofes, aquesta verificació és essencial per evitar la propagació de rumors que puguin crear alarma social.
3. **Contextualització dels esdeveniments:** Segons l'article 9.3, *“Contextualizarán las causas y consecuencias de los acontecimientos a través de las opiniones de protagonistas, testigos, expertos y autoridades, con representación de todos los puntos de vista posibles.”* Aquesta contextualització permet comprendre millor l'abast dels esdeveniments.
4. **Respecte pel dret a la intimitat i a la pròpia imatge:** L'article 9.13 afirma que *“Respetarán el derecho de las personas a su intimidad y propia imagen, especialmente en casos o acontecimientos que generen situaciones de aflicción y dolor, evitando la intromisión gratuita y las especulaciones innecesarias sobre sus sentimientos y circunstancias.”* Aquest principi és clau en el tractament informatiu de víctimes de catàstrofes.
5. **Evitar el morbo i el sensacionalisme:** L'article 9.16 estableix que *“Observarán especial cuidado en el empleo de imágenes que, por su crueldad, puedan dañar la sensibilidad del espectador, advirtiendo previamente a la audiencia de esas imágenes o contenidos.”* RTVE es compromet a evitar la morbositats i a tractar les imatges amb respecte.
6. **Protecció dels menors:** L'article 9.15 assenyala que *“Tratarán con especial cuidado toda información que afecte a menores, evitando difundir su identificación e imagen cuando aparecen como víctimas, testigos o inculpados en causas criminales.”* Aquesta protecció és indispensable per salvaguardar la seva intimitat en contextos vulnerables.
7. **Principi de presumpció d'innocència:** L'article 9.14 destaca que *“Observarán escrupulosamente el principio de presunción de inocencia en las informaciones y opiniones relativas a causas o procedimientos penales en*

curso.”En situacions de catàstrofes amb investigacions en curs, aquest principi evita judicis prematurs.

8. **Rectificació immediata d'errors:** L'article 9.6 determina que *“Rectificarán con diligencia y con el tratamiento adecuado a las circunstancias las informaciones que se hayan demostrado falsas o erróneas.”* Aquesta capacitat de rectificar errors reforça la credibilitat informativa.

3.2.4 PRINCIPIS BÀSICS DE LA PROGRAMACIÓ DE RTVE

El "Document de Principis de la Programació de RTVE", de juny de 2007, estableix les línies generals d'actuació de la Corporació RTVE en el marc del servei públic que exerceix. Aquest document té com a objectiu garantir que la programació de RTVE compleixi amb els principis de pluralisme, veracitat, objectivitat i accés universal, tal com estableix l'article 20 de la Constitució Espanyola i la Llei 17/2006, de 5 de juny, de la ràdio i la televisió de titularitat estatal.

El text no estableix uns principis deontològics pels periodistes, però sí que és important mencionar-lo ja que remarca el compromís de servei públic de RTVE i l'obligació de proporcionar una informació objectiva, veraç i plural. Això es reflecteix en el seu enfocament en l'interès general, la qualitat dels continguts i el respecte pels drets fonamentals dels ciutadans, que són pilars essencials en la cobertura de tragèdies i catàstrofes naturals.

A més, el document assenyala que RTVE han de mantenir un respecte pels drets constitucionals, tenint en compte la independència i llibertat d'expressió però mantenint el respecte pel dret a la intimitat, l'honor i la pròpia imatge (RTVE, 2007). Aquest principi és especialment rellevant en el context de la cobertura de catàstrofes, ja que implica una atenció especial en la protecció de les víctimes i els seus familiars, evitant l'espectacularització del dolor i garantint una aproximació informativa respectuosa i digna.

Finalment, s'insisteix en el compromís amb la qualitat i l'interès públic com a objectius prioritaris, per sobre de les xifres d'audiència.

“Los medios de RTVE no deben renunciar a conseguir una posición destacada ante la audiencia. Sin embargo, este objetivo no puede justificar la falta de calidad de los contenidos ni su alejamiento de los principios de servicio público. El liderazgo de audiencia no es un fin para RTVE. El fin debe ser el cumplimiento de sus propios objetivos” (RTVE, 2007).

Aquest enfocament reforça el rol de RTVE com un servei públic que prioritza els valors democràtics i els drets dels ciutadans en la seva programació, especialment en moments de crisi o emergència social.

3.3 L'ANÀLISI DEL TRACTAMENT INFORMATIU

L'anàlisi de la cobertura informativa de les catàstrofes i tragèdies personals en els informatius es duu a terme mitjançant una taula d'anàlisi (consultar Annex) basada en les directrius ètiques establertes pel Codi Deontològic de la FAPE i les Recomanacions del CAC. S'ha decidit utilitzar aquests dos documents com a referents, ja que el Codi Deontològic de la FAPE és el més representatiu a nivell d'estatal. La FAPE agrupa a 49 associacions federades i 16 de vinculades. En total representa a més de 17.000 associats (FAPE, 2025). D'altra banda, s'escull el CAC perquè és l'únic organisme regulador que disposa d'un llistat de recomanacions en la cobertura de les tragèdies personals (2001) i és, per tant, el més pertinent en aquesta cobertura.

Aquest mètode permetrà avaluar com els mitjans de comunicació compleixen amb els estàndards ètics i deontològics a l'hora d'informar sobre la dana de València, garantint que es respectin els drets de les víctimes i es mantingui la veracitat de la informació.

Les unitats d'anàlisi són les peces informatives emeses pel *'Telediario 2'* de RTVE durant el període de cobertura de la dana de València (del 29 d'octubre al 4 de novembre de 2024). D'aquesta manera, s'analitza la primera setmana de cobertura informativa de la dana.

Cada peça informativa serà codificada individualment per poder identificar les característiques establertes en les categories d'anàlisi.

Tot i que la dana va ser el tòpic protagonista de tots els informatius analitzats, cal remarcar que algunes de les peces emeses durant aquests dies no tenien cap tipus de relació amb la dana, com és el cas de les relatives a les eleccions dels Estats Units. És per això que està puntualitzat en les taules d'anàlisi que algunes peces no són analitzades.

4. RESULTATS

En aquesta secció s'exposen els resultats de l'anàlisi feta amb la metodologia presentada prèviament. Primerament, es contextualitza l'enfocament de cada informatiu analitzat i es comenta breument un exemple de mala praxi de cadascun. Més endavant es presenten els resultats globals amb gràfics que fan una radiografia de cada categoria analitzada. L'anàlisi completa es pot trobar a l'annex a través d'un enllaç.

El **29 d'octubre** va ser protagonitzat per la dana, ja que és la notícia que va obrir l'informatiu. L'atenció estava focalitzada a les inundacions a Albacete, Múrcia, Màlaga i València, els rescats i l'aïllament de València per terra i aire. Les connexions en directe i els titulars d'"última hora" van centrar-se en la gravetat de la situació i les actuacions d'emergència. Tot i que la dana era el tema central, es van mantenir altres notícies d'actualitat com el cas Errejón, les eleccions dels Estats Units o el conflicte d'Orient Mitjà i es va emetre la secció d'esports.

En la primera notícia de l'informatiu que porta per titular "ÚLTIMA HORA: Inundaciones y destrozos por la DANA", es pot apreciar com s'utilitzen com a recurs els crits de les persones que graven com cau el pont de Paiporta (04.32), fet que vulnera l'ús responsable d'imatges d'aficionats i pot incórrer en l'espectacularització de la informació. A més, en la mateixa peça s'inclou el testimoni d'un menor explicant

la seva vivència, un recurs que les recomanacions del CAC desaconsellen explícitament.

Fig 1. Aparició d'un menor en l'informatiu del 29 d'octubre.

El 30 d'octubre, l'informatiu va estar completament centrat en la dana, descrita com "la més devastadora en dècades". Amb una durada extraordinària de dues hores i mitja, i presentat per Marta Carazo des de l'epicentre de la catàstrofe a Utiel (València), l'espai va posar el focus en l'augment del nombre de víctimes mortals, fins a 92 segons dades oficials, i en les greus conseqüències materials: infraestructures destruïdes, municipis aïllats i més de 150.000 persones sense subministrament elèctric. La cobertura es va estructurar a través de múltiples connexions en directe, entrevistes a autoritats i testimonis, i un ampli desplegament de periodistes sobre el terreny. Tot i la saturació informativa entorn de la dana, l'informatiu també va incloure peces puntuals sobre política estatal, el conflicte a l'Orient Mitjà i les eleccions als Estats Units.

D'aquest dia es pot destacar la notícia 17, que presenta una cobertura amb algunes mancances en el respecte als criteris d'informació responsable. Pel que fa a l'espectacularització, la peça no evita sons i imatges impactants: se senten crits intencionats i vídeos de persones en patiment.

En un moment, quan relata el succés a una residència d'avis utilitza les següents paraules: “Los muertos se cuentan por decenas. Al menos 5 han fallecido en esta residencia. Los trabajadores consiguieron trasladar a la mayoría a la primera planta pero (*pausa abrupta*) no hubo tiempo para todos”.

El llenguatge usat no és del tot mesurat ni respectuós i la periodista realitza una pausa abrupta just quan relata que no tots els avis van poder salvar-se, fet que incorre en el sensacionalisme. Les imatges tampoc no estan editades ni se n'avisava prèviament, mostrant escenes dures amb crits i testimonis.

Fig 2. Fragment del minut 39.30 on es mostra la residència d'avis de Paiporta.

Un altre exemple el trobem a la segona notícia de l'informatiu (al minut 3.58). El periodista parla de “El pánico se propagó por diferentes vecindarios” i immediatament es mostra un vídeo on un home crida “se los lleva el agua”, a més d'utilitzar expressions com “La dana arrasó con todo”. Aquest llenguatge i imatges carregades d'emotivitat contribueixen a un tractament sensacionalista.

Fig 3. Fragment del moment en què un home crida “se los lleva el agua”.

El **31 d'octubre**, el *Telediario 2* va tornar a estar completament marcat per la dana, amb el relat d'una “tragèdia històrica” com a eix central. Amb una nova edició especial presentada per Marta Carazo des del municipi amb més morts, Paiporta (València), la cobertura es va centrar en l'agreujament de la crisi: es van localitzar nous cossos, es mantenien desapareguts a Letur i molts municipis continuaven incomunicats o sense serveis bàsics. Es van destacar els esforços de rescat, la manca d'aigua i aliments en algunes zones i els greus danys a la xarxa ferroviària i viària. El desplegament informatiu va incloure nombroses connexions en directe, entrevistes amb afectats, autoritats i voluntaris, i peces explicatives sobre la resposta institucional. Tot i que l'espai va ser pràcticament monogràfic, també s'hi van incloure breus apunts sobre l'actualitat esportiva i meteorològica, així com la simbòlica resposta europea amb banderes a mitja asta a Estrasburg.

A la primera notícia de l'informatiu, en una connexió en directe amb el municipi de La Torre (València), la periodista explica que s'han trobat 7 cadàvers en un garatge. Seguidament, assegura: “Y esas historias, historias como esa, están por todas partes, prácticamente por todos los rincones”, amplificant un rumor sense tenir confirmació oficial. Aquest punt vulnera la categoria número 7 de “Fonts fiables i rigoroses”.

Fig 4. Fragment de la primera peça de l'informatiu del 31 d'octubre.

L'**1 de novembre**, l'informatiu, conduït per Alejandra Herranz des de Paiporta, va continuar centrat en la devastació causada per la dana. Es va informar sobre les tasques de rescat i neteja a Benetússer, Sedaví, Catarroja i altres municipis, així com sobre la recerca de desapareguts a Letur. Es van destacar la falta de subministraments bàsics, el trasllat de cossos a la Fira de València i la indignació dels veïns. La mobilització dels voluntaris i la reobertura parcial d'infraestructures també van tenir protagonisme. L'antepenúltima peça de l'informatiu és una peça emocional sobre l'angoixa de les famílies afectades.

En aquesta precisa peça, la número 23, es destaquen uns quants errors deontològics. En primer lloc (i per primer cop en tota l'anàlisi) s'afegeix una música dramatitzadora a la peça, que vulnera la categoria 3 de l'anàlisi "Absència d'espectacularització". A més, també apareix una menor, vulnerant la categoria 2, i diversos testimonis i plans curts de persones visiblement afectades, vulnerant la categoria 11 "Evitació de primers plans de patiment". Tot i que no són primers plans, sí que podem dir que són plans mig curts. Per exemple, en el minut 44.32 es veu el testimoni d'una dona que descriu "Ja no tenim res" entre llàgrimes i, seguidament, s'afegeix un pla mig d'ella plorant abraçada al seu marit.

Fig 5. Fragment de la peça 23 de l'informatiu de l'1 de novembre.

El **2 de novembre**, Lara Siscar va presentar el *Telediario* en directe des de Païporta, amb la cobertura centrada en els devastadors efectes de la dana. Es va informar de 208 morts confirmats a València i del treball ininterromput dels serveis d'emergència a poblacions com Algemesí, Sedaví o Aldaia. També es van destacar el paper de milers de voluntaris, les tasques de la UME i els riscos per a la salut pública. En l'àmbit institucional, es van mostrar les respostes de Pedro Sánchez i Carlos Mazón. L'informatiu va incloure a més imatges d'una dona rescatada després de tres dies atrapada, la situació dels desapareguts a Letur i problemes d'ordre públic com robatoris i saqueigs. Es van recuperar parcialment algunes infraestructures i es va fer esment de l'alerta meteorològica a Tarragona.

En l'última peça d'aquest informatiu, la número 24, es pot apreciar l'aparició de menors, en concret d'una nena repartint una fideuada a una senyora, i també un primer pla de patiment, d'una senyora que després de donar una declaració s'emociona, es posa a plorar i s'abraça amb un familiar. El vídeo no s'escurça i s'escolta el plor la senyora.

Fig 6. Fragment del minut 47.22 de la peça 24 de l'informatiu del 2 de novembre.

El 3 de novembre, l'informatiu va durar excepcionalment 1h 34min per l'impacte dels disturbis durant la visita dels reis, Pedro Sánchez i Carlos Mazón a Paiporta. Es va destacar l'agressió al rei i la reina a Paiporta, amb múltiples connexions. Pel que fa a la dana, es va informar de la continuació dels rescats, les pluges i les dificultats en la neteja, amb crides a no sortir de casa. A més, es va destacar la incertesa de possibles víctimes al pàrquing de Bonaire. Es va confirmar la troballa d'una desapareguda a Letur, i es va remarcar la situació límit de molts veïns, amb voluntaris desbordats, infraestructures danyades i farmàcies tancades. També es van destacar les necessitats psicològiques i les pèrdues al camp.

De l'informatiu del dia 3 es pot destacar la notícia número 11, que centra la seva atenció en les possibles víctimes que es podrien trobar en garatges i pàrquings. Aquest fet es deu a que, en molts casos, encara no havien pogut entrar en aquestes localitzacions pel volum d'aigua que encara hi havia.

En especial menciona el pàrquing de Bonaire, dient que és un dels més grans d'Espanya, i assegurant que "se cree que el párking pudo ser una trampa mortal para muchos que quisieron proteger sus coches". Seguidament, el ministre de

Política Territorial i Memòria Democràtica, Ángel Víctor Torres, apareix remarcant que “no podem especular”.

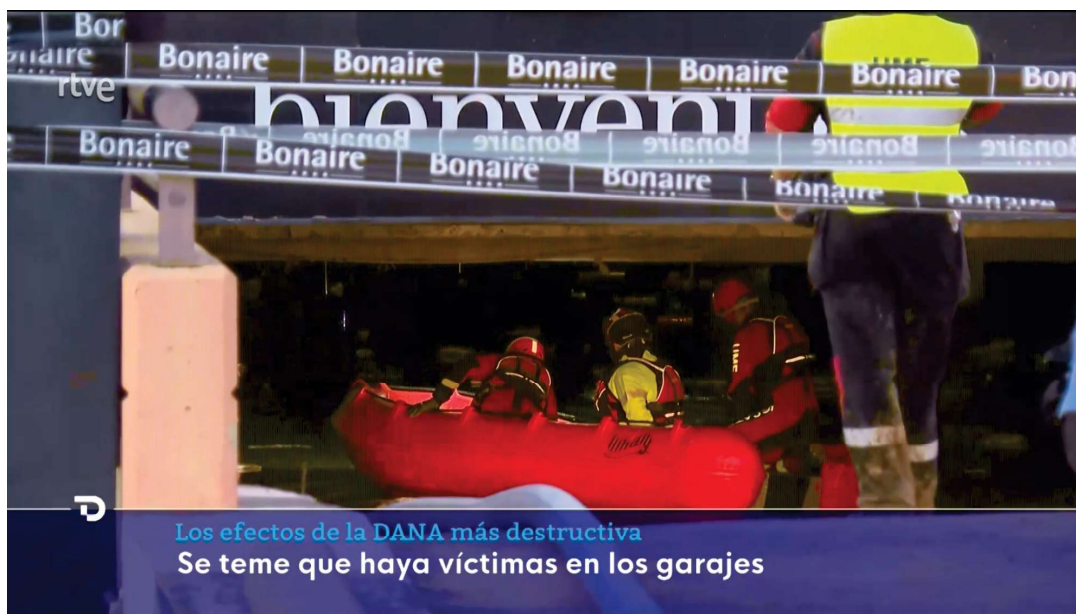

Fig 7. Fragment del minut 32 de la peça 11 de l'informatiu del 2 de novembre.

En aquest cas es podria considerar que la periodista difon un rumor, ja que no és una informació contrastada. D'aquesta manera, estaria vulnerant la categoria número 7 de “Fonts fiables i rigoroses”, ja que “no evita la difusió de rumors, hipòtesis o informació no verificada”. Finalment, no es va trobar cap víctima en l'interior del pàrquing d'aquest centre comercial.

A més, també es podria considerar vulnerada la categoria número 4 referent a l'ús del llenguatge mesurat i responsable, ja que l'expressió “trampa mortal” evoca dramatisme i pot atemorir afectats potencials. El CAC deixa molt clar en el seu punt 15 aquest tòpic assegurant que “convé evitar adjectius, frases fetes i llocs comuns que dramatitzin i espectacularitzin innecessàriament el relat d'un esdeveniment i puguin atemorir víctimes, familiars o afectats potencials”.

El 4 de novembre, RTVE va informar sobre les conseqüències de la dana amb connexions a Aldaia, Letur i La Ràpita, i el seguiment de les quatre persones desaparegudes. Es va destacar la reunió extraordinària del Consell a la Generalitat

Valenciana i les ajudes directes a afectats. També es va abordar la judicialització dels incidents a Païporta i l'esclat d'indignació local. Es va insistir a denunciar vulneracions de drets laborals i es va alertar del risc d'infeccions durant les tasques de neteja. A més, es van reportar escoles tancades, la construcció d'un desviament provisional a l'AP-7 i la recuperació parcial de subministraments a Picanya. També es va destacar la persistència de desinformació a les xarxes i l'alerta per risc meteorològic al sud de Tarragona.

De l'informatiu d'aquest últim dia d'anàlisi es pot afirmar que les 16 notícies compleixen gairebé a la perfecció amb la deontologia periodística. Únicament es pot destacar l'última notícia, quan en el minut 40.26 el periodista menciona, referint-se a l'institut de la localitat, que "allí pasarán la última noche de un aniversario fatídico. Mañana se cumple una semana de una dana que miles de valencianos nunca van a olvidar". Amb aquesta frase es podria considerar un llenguatge dramatitzador, vulnerant així la categoria 4 de l'anàlisi. O, si més no, considerant la vulneració ambigua.

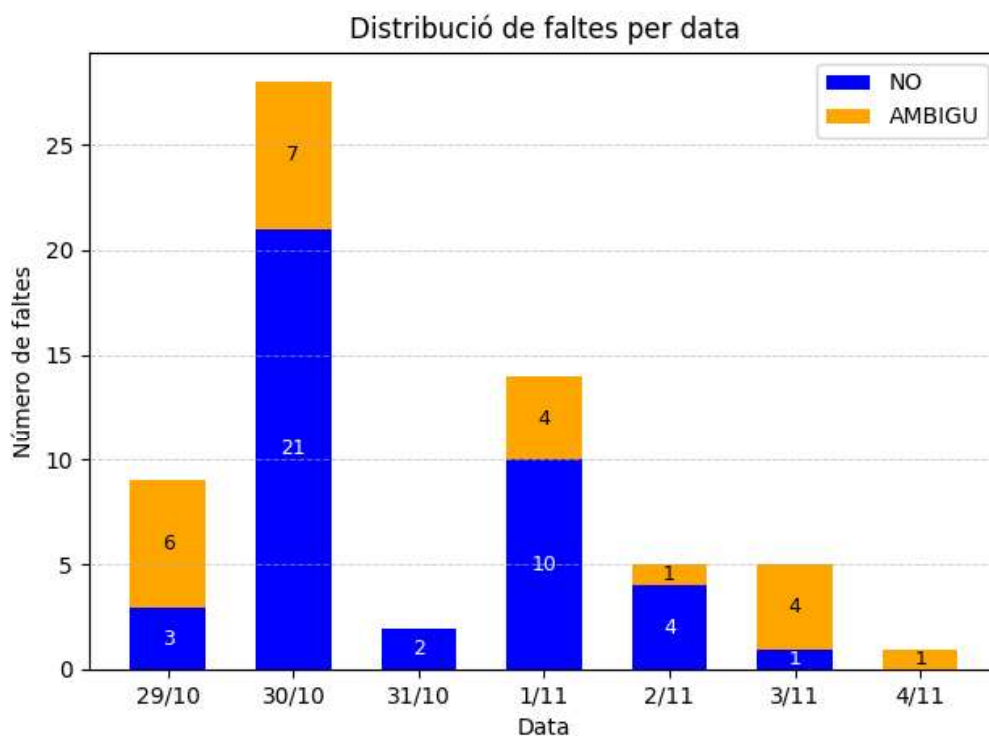

Fig 8. Fragment del minut 40.26 de la peça 16 de l'informatiu del 4 de novembre.

Per tal d'obtenir una visió global i, alhora, específica del comportament deontològic al llarg dels dies analitzats, s'ha elaborat un gràfic que mostra la distribució de faltes segons la data d'emissió dels informatius. D'aquesta manera es poden identificar patrons i contrastos rellevants.

El dia 30 d'octubre destaca clarament com el que acumula més faltes, amb un total de 28 infraccions (21 rotundes i 7 ambigües), molt per sobre de la resta de dies. Aquesta dada pot estar relacionada amb la llargada excepcional de l'informatiu d'aquell dia, que va durar aproximadament dues hores i mitja, en contrast amb els 42 minuts de l'edició del dia 29. Un volum més alt de contingut pot comportar un augment proporcional d'errors potencials. En l'altre extrem, el dia 4 de novembre registra únicament una falta ambigua, convertint-se en l'informatiu més rigorós segons els criteris aplicats. També destaquen amb un nombre molt reduït de faltes el 31 d'octubre (2 faltes rotundes) i el 2 de novembre (4 ambigües).

Fig 9. Distribució de faltes per data d'emissió.

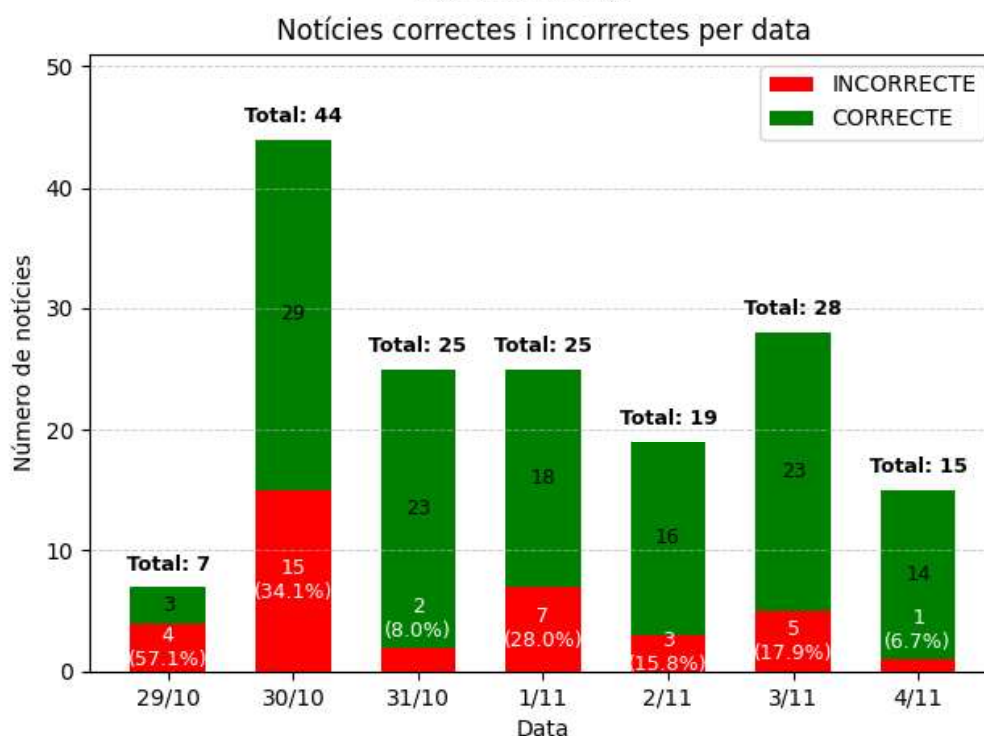
Font: Elaboració pròpia

Si es posa l'atenció en la totalitat de les notícies emeses durant el període analitzat, el gràfic mostra clarament que la majoria de peces informatives són correctes des del punt de vista deontològic, és a dir, no presenten cap vulneració greu ni ambigua dels criteris establerts. Aquesta tendència general reflecteix un nivell acceptable de rigor ètic en la cobertura informativa de RTVE.

Malgrat això, cal destacar algunes diferències significatives entre dies. El 30 d'octubre, per exemple, és el dia amb més notícies emeses (44) i també el que presenta el percentatge més alt de notícies incorrectes (34,1%, és a dir, 15 peces). Aquesta dada reforça la idea observada en anàlisis anteriors: l'extensió i intensitat del contingut d'aquell dia (coincidint amb el punt àlgid de la dana) podrien haver compromès la qualitat de la cobertura. Per contra, els dies 31 d'octubre i 4 de novembre mostren un alt nivell de compliment deontològic, amb només 2 i 1 notícia incorrecta, respectivament, equivalents a un 8% i un 6,7% del total de peces emeses. Aquests percentatges molt baixos suggereixen una cobertura més controlada i probablement menys carregada informativament.

En conjunt, aquest gràfic evidencia que, tot i que el nombre de notícies incorrectes és relativament reduït, hi ha fluctuacions notables segons el dia, cosa que posa de manifest la necessitat de reforçar els mecanismes d'autoregulació especialment en dies d'alta pressió informativa.

Fig 10. Notícies correctes i incorrectes en funció de la seva data d'emissió.

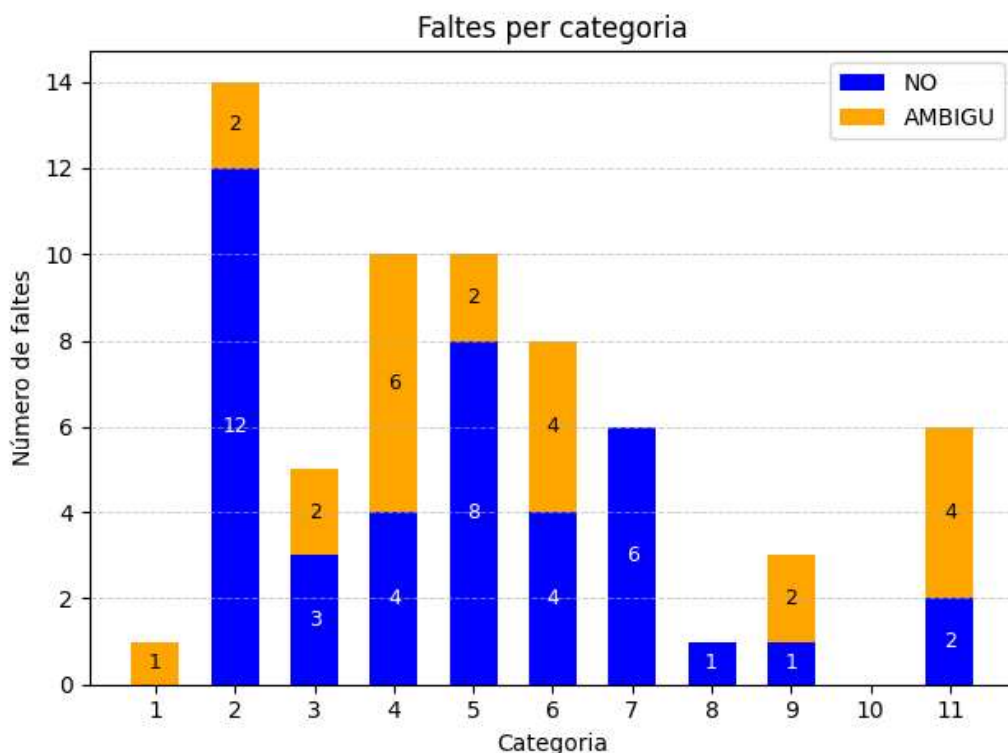
Font: Elaboració pròpia

Per visualitzar de manera més clara la distribució dels incompliments deontològics observats, s'ha elaborat un gràfic comparatiu que mostra, per a cada criteri analitzat, el nombre de faltes rotundes i de faltes ambigües.

El gràfic posa de manifest que la categoria amb més faltes rotundes és la de l'exposició de menors, arribant a les 12 notícies o faltes, seguida de la categoria d'“Ús responsable d'imatges d'arxiu o d'aficionats” amb 8 faltes, fet que evidencia una vulnerabilitat en la protecció d'infants i menors i en el tractament visual del material de suport. Altres categories com “Llenguatge mesurat i responsable” i “Avís d'imatges dures” presenten una incidència més alta d'ambigüitats que no pas de faltes rotundes, la qual cosa suggereix que en molts casos les pràctiques són qüestionables però no clarament condemnables segons els codis deontològics. Al contrari, criteris com “No s'han atribuït culpes” i “Respecte a la privacitat de les víctimes” mostren un compliment generalitzat, amb cap o pràcticament cap falta registrada. Això reforça la idea que RTVE manté una alta coherència amb els

principis ètics en aspectes estructurals de la informació, tot i que presenta debilitats puntuals en l'àmbit visual i emocional, especialment en la cobertura de la dana.

Fig 11. Total de faltes fetes per cada categoria.

Font: Elaboració pròpia

5. CONCLUSIONS

Aquest treball ha permès determinar fins a quin punt RTVE compleix els principis deontològics establerts pels organismes reguladors seleccionats. Recuperant l'objectiu general, esbrinar si es va realitzar una cobertura periodística correcta de la DANA de València del passat octubre de 2024 als informatius estatals de més audiència, es pot afirmar que, en termes generals, RTVE va actuar amb un grau elevat de responsabilitat i rigor professional.

De les 162 peces informatives analitzades durant els 7 informatius compresos entre el 29 d'octubre i el 4 de novembre, només 37 van presentar alguna mena de vulneració deontològica, fet que representa un percentatge d'error del 22,8 %. Es pot concloure que RTVE compleix amb la seva missió de servei públic en contextos de crisi amb una adhesió majoritària als criteris ètics.

Tanmateix, l'anàlisi detallada ha evidenciat àrees de millora rellevants. En la cobertura dels dies analitzats destaca la presència de menors i l'ús inadequat del llenguatge i d'imatges d'aficionats, vulneracions dels codis deontològics que la Corporació hauria de revisar.

A més, els gràfics mostren que les faltes no es distribueixen de manera homogènia. El 30 d'octubre, coincidint amb la jornada de màxima intensitat informativa i duració excepcional de l'informatiu, concentra el nombre més elevat de notícies incorrectes (34,1 %). Això indica que els contextos d'alta pressió informativa poden afavorir la relaxació de criteris deontològics.

Aquest treball obre la porta a diverses línies d'investigació futures que podrien aprofundir en l'anàlisi de la cobertura periodística de catàstrofes des de la perspectiva de la deontologia i el framing. En primer lloc, seria rellevant ampliar l'estudi a altres mitjans de comunicació, tant públics com privats, per tal de comparar els criteris informatius aplicats i identificar possibles diferències en el tractament dels fets en funció de la titularitat del mitjà. Seria especialment interessant incorporar l'anàlisi de la televisió autonòmica À Punt Mèdia, atesa la seva proximitat territorial als fets i el possible enfocament diferenciat respecte als mitjans estatals.

D'altra banda, una línia complementària consistiria a analitzar la recepció de la cobertura per part de l'audiència, a través d'enquestes o grups de discussió, per valorar fins a quin punt la ciutadania percep la informació com a rigorosa, ètica i útil en contextos de crisi. Això permetria contrastar els resultats de l'anàlisi de contingut amb la percepció social de la feina periodística.

Finalment, es podria analitzar la cobertura informativa de la dana a través de les xarxes socials i els continguts digitals dels propis mitjans, amb l'objectiu d'explorar si

els codis deontològics s'apliquen igualment en els entorns digitals, on sovint la immediatesa i la viralitat poden afavorir la difusió d'informació no contrastada.

6. BIBLIOGRAFIA

1. Agencia EFE. (2024, 7 de noviembre). *DANA en Valencia dejó nuevo récord histórico de lluvia en España*.
<https://efe.com/espana/2024-11-07/dana-valencia-record-historico-lluvia-espana/>
2. Agencia Estatal de Meteorología. (2024, 8 de noviembre). *Octubre fue el más lluvioso de la serie histórica*. Govern d'Espanya.
https://www.aemet.es/ca/noticias/2024/11/resumen_oct24
3. Ardèvol-Abreu, A. (2015). *Framing o teoría del encuadre en comunicación. Orígenes, desarrollo y panorama actual en España*. *Revista Latina de Comunicación Social*, 70, 423–450. <https://doi.org/10.4185/RLCS-2015-1053>
4. Asamblea Parlamentaria del Consejo de Europa. (1993, 1 de julio). *Resolución 1003 (1993) sobre la ética del periodismo*. Consejo de Europa.
<https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=16414>
5. Asenjo, P. B. (2011). *Códigos de deontología periodística: Análisis comparativo*. *Universitas*, 15, 141–158.
<https://doi.org/10.17163/uni.n15.2011.05>
6. Bourdieu, P. (1996). *Sobre la televisión*. Anagrama.
7. Col·legi de Periodistes de Catalunya. (2016). *Codi deontològic: Declaració de principis de la professió periodística a Catalunya*.
<https://www.periodistes.cat/sites/default/files/public/continguts/basic/codi-deontologic/documents/codi-deontologic-novembre-2016-3.pdf>
8. Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia. (s. f.). *Audiovisual*.
<https://www.cnmc.es/sectores-que-regulamos/audiovisual>
9. Consell de l'Audiovisual de Catalunya. (s. f.). *Funcions*.
<https://www.cac.cat/cac/funcions>
10. Consell de l'Audiovisual de la Comunitat Valenciana. (s. f.). *Funcions*.
<https://cdacv.es/funcions/>
11. Corporación RTVE. (2010). *Manual de estilo de RTVE*.
<https://manualdeestilo.rtve.es/>

12. Entman, R. M. (1993). *Framing: Toward clarification of a fractured paradigm*. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58.
<https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>
13. Federación de Asociaciones de Periodistas de España. (2017). *Código deontológico*. Recuperado 15 de mayo de 2025, de
<https://fape.es/home/codigo-deontologico-1/>
14. Federación de Asociaciones de Periodistas de España. (s. f.). *Quiénes somos*. <https://fape.es/home/quienes-somos/>
15. Goffman, E. (1974). *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. Harvard University Press.
16. Grabe, M. E., Zhou, S., & Barnett, B. (2001). *Explicating sensationalism in television news: Content and the bells and whistles of form*. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 45(4), 635–655.
https://doi.org/10.1207/s15506878jobem4504_6
17. Houston, J. B., Pfefferbaum, B., & Rosenholtz, C. E. (2012). *Disaster news: Framing and frame changing in coverage of major U.S. natural disasters, 2000–2010*. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 89(4), 606–623.
<https://doi.org/10.1177/1077699012456022>
18. Institut d'Estudis Catalans. (s. f.). *Sensacionalisme*. *Diccionari de la llengua catalana*.
<https://dlc.iec.cat/results.asp?txtEntrada=sensacionalisme&operEntrada=0>
19. Junta de Andalucía. (2004). *Ley 1/2004, de 17 de diciembre, de creación del Consejo Audiovisual de Andalucía*. *Boletín Oficial del Estado*, núm. 12, 14 de enero de 2005, pp. 1529–1539.
<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2005-655>
20. Ley 17/2006, de 5 de junio, de la radio y la televisión de titularidad estatal. (2006). *Boletín Oficial del Estado*, núm. 134, de 6 de junio de 2006.
<https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2006-9958>
21. López Talavera, M. M. (2016). *Ética en los medios de comunicación: Prensa, radio, TV y cine*. Editorial UOC.
22. McQuail, D. (2010). *McQuail's mass communication theory* (6a ed.). Sage Publications.

23. Mota, I. H. de la, & Biblioteca Bergnes de las Casas. (1988). *Diccionario de la comunicación*. Paraninfo.
24. RTVE. (2025, 25 de marzo). *Los juzgados declaran como fallecidos a dos de los tres desaparecidos en la dana de Valencia*.
<https://www.rtve.es/noticias/20250325/juzgados-declaran-fallecidos-desaparecidos-dana-valencia/16505953.shtml>
25. Scheufele, D. A. (1999). *Framing as a theory of media effects*. *Journal of Communication*, 49(1), 103–122.
<https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1999.tb02784.x>
26. Sparks, C. (2000). Introduction: *The panic over tabloid news* (pp. 1–40). En C. Sparks & J. Tulloch (Eds.), *Tabloid tales: Global debates over media standards*. Rowman & Littlefield.

7. ANNEX

Enllaç a l'anàlisi completa [aquí](#).

Taula de l'anàlisi dels continguts usada per l'anàlisi dels informatius 'Telediario 2' de RTVE.

Criteri	Descripció detallada	Referència	Compleix?	Comentaris
1. Respecte a la Privacitat de les víctimes	S'ha evitat pressió emocional per obtenir declaracions? La víctima estava en condicions de parlar lliurement? S'ha mostrat respecte a la seva intimitat i dret a no aparèixer?	CAC 1, 5, 6 / FAPE 4.a, 4.c	Sí / No / Ambigu	
2. No s'ha exposat a menors	S'ha evitat entrevistar, mostrar o gravar menors implicats? Si hi apareixen, és de forma respectuosa, anònima i amb consentiment?	CAC 2 / FAPE 4.e, 6	Sí / No / Ambigu	
3. Absència d'espectacularització	El tractament visual o sonor de la notícia evita l'ús de música dramàtica, efectes impactants, dramatitzacions o llenguatge excessivament emotiu?	CAC 4, 15 / FAPE 4.b	Sí / No / Ambigu	
4. Llenguatge mesurat i responsable	El text evoca serenitat i respecte? S'han evitat expressions com "tràgic final", "terrible drama" o metàfores visuals crues?	CAC 15 / FAPE 4.b, 4.c	Sí / No / Ambigu	
5. Ús responsable d'imatges d'arxiu o d'aficionats	Les imatges reutilitzades estan contextualitzades, despersonalitzades,	CAC 7,16	Sí / No / Ambigu	

	editades i no apel·len directament a tragèdies anteriors sense motiu justificat?			
6. Avis d'imatges dures	Si es mostren escenes de fort impacte emocional o visual, s'adverteix prèviament l'audiència amb temps suficient?	CAC 8	Sí / No / Ambigu	
7. Fonts fiables i rigoroses	La informació està basada en fonts oficials, múltiples i contrastades? S'evita la difusió de rumors, hipòtesis o informació no verificada?	CAC 3, 12 / FAPE 2, 3.a	Sí / No / Ambigu	
8. Contextualització de testimonis	S'explica el context de les declaracions emeses (qui parla, per què, com s'ha obtingut, amb consentiment...)?	CAC 10, FAPE 4.c	Sí / No / Ambigu	
9. Confirmació oficial de víctimes abans de difondre	S'han evitat noms de víctimes sense que hi hagués confirmació oficial i comunicació prèvia a les famílies?	CAC 13 / FAPE 5.b	Sí / No / Ambigu	
10. No s'han atribuït culpes	No s'ha prejudicat cap persona ni s'han fet insinuacions sobre responsabilitats sense fonament?	CAC 14 / FAPE 5	Sí / No / Ambigu	
11. Evitació de primers plans de patiment	No hi ha imatges molt properes (zoom, primers plans) de persones en xoc, ferides o plorant? Es compta amb el seu consentiment explícit?	CAC 5, 6 / FAPE 4.c	Sí / No / Ambigu	